

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaadásra vagy megőrzésére nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 k.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >
Helyben na. noz átveve:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Videkre postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, márczius 8.

Cselka Nándor.

Gyásza van ismét a magyar katolikus egyháznak. A budapesti érseki helynök, Cselka Nándor ma délután elhunyt az Urban.

Halála gyászba borította a magyar fővárost, melynek az elhunyt egy negyedszázadon át buzgó lelkipásztor, az utóbbi években pedig főpásztor volt. Budapestnek 400.000-nyi katolikusai részvétellel veszik körül koporsóját annak, akinek jó részt köszönhetik a hitéletnek utóbbi időben tapasztalt fellendülését.

1882-ben történt Budapestnek egyik községi iskolájában, hogy egy tanuló kést fogott tanítójára. Ekkora elvetemültség megdöbbentette a városatyákat. Cselka, aki akkor még ó-budai esperes-plébános volt és élénk résztvevett a városházi ülések tárgyalásain rámutatott, hogy minek a következménye ez. A fővárosi elemi iskolák tanulóit hitoktatás nélkül nőnek fel. A káplánoknak arra sincs idejük, hogy rendes teendőiket végezzék, külön hitoktatókra van szükség. Szavára a város közgyűlése rögtön megszavazta a költségeket 22 hitoktatói állás szervezésére.

Cselkának ez olyan érdeme marad, amilyennel nem sokan dicsekedhetnek.

Fiatalabb korából is fel kell jegyeznünk róla egy hitvallói lélekre valló tettet.

A kath. hírlapirodalomnak legrégebbi képviselője a Szaniszló által alapított Religió, mely idők folyamán sok érdemet szerzett magának. A vatikáni zsinat ide-

jében, félve a magyar liberálisok megszólásaitól, az egyetemi theologiai tanárok közül senki sem merte elvállalni a Religió szerkesztését. Cselka mint egyszerű káplán elvállalta azt és — megállta helyét fényesen. Hithűségéből mit sem adott fel, de mindig lelkesedéssel küzdött a magyar haza érdekeiért is.

Négy évvel ezelőtt nagyobb mozgalom keletkezett a Budapesten felállítandó püspökség érdekében. A kérdést úgy oldották meg, hogy a hercegprímás Cselkát kinevezte budapesti érseki helyettesnek és a budapesti szentszék elnökének. Alkalmasabb embert nem találhatott a nehéz feladatára.

Csak hogy korán meglámadta a kór a különben még nem öreg ember egészségét. Kneipnál keresett ismétellen gyógyulást gyomor- és ideg-bajára, melyben sokat szenvedett. Megváltás volt reá a halál. Emlékén áldás lesz mindenkor.

* * *

A megboldogult életrajzi adatait a következőkben adjuk:

Cselka Nándor Hontmegye, Vámos-Mikola nevű községben született 1834 július 27-én. Gimnáziumi tanulmányait Selmeczen, Esztergomban és Nagyszombatban elvégezve a theologiai tanfolyamot részint Bécsben részint Budapesten hallgatta, melyet nagy sikerrel bevégezve 1857 július 27-én pappá szenteltetett. Cselka mint káplán kezdte meg pályáját Vartón, honnan pár év múlva Buda-Ujlakra nemsokára pedig Budapesten a terézvárosi plébániára nevezték ki segédlelkésznek, innen pedig a belvárosi parochiára helyezték át 1872-ben pápai kamarássá lett kinevezve s ugyan ezen évben tudományos és irodalmi működése elismerésül a roveredói tudományos akadémia tagjává választotta. 1877-ben Ó-Buda plébánosnak hívták meg, 1882-ben pedig ezimzetes prépost

cizmet nyert. Hogy mily nagy tisztséget és szeretetnek örvendett, a fővárosban, annak meghatározó és eklatáns bizonyítéka volt azon fényes ünnepély, melylyel Budapest 1888-ban lelkipásztorkodásának 30 éves évfordulóját megülte s melynek természetes következménye volt azon kitüntetés, hogy ő felsége már következő évben a pozsonyi társaskáplánhoz kanonokká nevezte ki és 1890-ben bokros érdemei elismerésül a III. osztályú vaskorona reddel tüntette ki. 1892-ben november 5-én esztergomi kanonokká egyuttal Budapest fő és székáros primási vicjárussusá nevezték ki, 1893 január 19-én pedig carrei címzetes püspökké preconizáltatott. Püspöki helynöki méltóságát egész a tegnapi helyén bekövetkezett haláláig a legnagyobb buzgalommal töltötte be. Az elhunyt jelentős irodalmi munkásságot is fejtett ki 1867—69 a *Fasciculi Ecclesiastici* és a »Szent István társulati értesítő« szerkesztője volt. Kubinszky Mihály 1869-ben elvállalta az egykori egyetlen számbavehető kath. lapnak a »Religió« szerkesztését, melyet egész 1872-ig vezetett. — Azonkívül »Kath. kérdések« címmel nagy feltűnést keltő 12 füzetet is adott ki ugyan ezen években. Több kisebb cikket kívül nyomtatásban megjelent még egy egyházi beszéde, melyet 1869-ban Szt. László ünnepén tartott a budapesti egyetemi templomban.

A szentesi választás.

Vasárnap ejtették meg Szentesen a képviselő választást, az előre megjósolt eredményel: Sima Ferenczet óriási többséggel megválasztották. A kormánypart a Kossuth-párttal szövetkezett a kormányparti Uray érdekében; Vadnay főispán nagy erőlködést fejtett ki kortes csapatával.

A pártok felvonulása teljes rendben történt. A nagypiacz igen érdekes látványt nyújtott azzal a sok tipikus magyar alakokkal, kik mindannyian ünneplő ruhájukat vették magukra. A három jelölt három pártját kordonokkal választották el egymástól. A három

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Az örült férj.

Írta: JULES ROCHEVILLE.

Hárman ültünk együtt a »szép Japánhöz« címzett Kávéházban. Én, Raymond s Pierre Decanville barátom. November vége felé voltunk, a boulevardokon fagyos őszi szél szivott keresztül, és csontig ható szitáló ólmos eső hullott le a nehéz fellegekből, melyek szinte érinteni látszottak a magas házak ködbe burkolt tetőzeteit. A kávéház, melyben ültünk szüntelenig telve volt, zajongó csevegő délutáni ozsonnázó közönséggel. Mi hármam egy sarok asztalnál ültünk s beszélgettünk egy épen az napi szenzációs drámáról, melynek folyamán véletlenül a rendőrségre terelődött társalgásunk. Decanville rendőr tisztviselő volt a XI. kerületi rendőrség nyomozó osztályánál s igen érdekes történeteket tudott elmondani 15 éves tapasztalataiból. Mily örökös küzdelemben él a párisi rendőrség a csalók, szédelőgők, tolvajok óriási bandájával, kiknek száma évről-évre óriásilag emelkedik.

Bámulatos mily páratlan éleseszüsséggel hajtják végre egyes tolvajok terveiket. Egy-egy nagyobb lopásra hónapokig, sőt évekig készülnek. Igyekeznek magukat minden eshetőségre elkészíteni. Egy angol vizsla szimatával fűr-

késznek, kutatnak ki titkokat s az ember hallva zseniális terveiknek leleplezését a bűnügyi tárgyalásokon, önkéntelenül kérde, mivé lettek volna ezek a híres tolvajok, zsebmetszők, csalók, ha ezen ritka észtehetségeiket az emberiség javára érvényesítették volna, mily nagy-szerű találmányok esodái lappangnak az emberek agyában, kik kitalálták, hogy miként kell kinyitni a zajtalanul azon zárat, melyekben a kulcs a tulsó oldalon benne van, miként lehet a legnagyobb csendben szétfeszíteni 10 centiméter vastagságú aczéllemezt alaku pénzszekrényeket.

Hogy mily éleseszü tolvajok vannak, napjainkban annak illusztrálására csak a következő esetet mondom el:

Delaroche Péter egyike volt a multévtizedben Páris legjelesebb ideggyógyászának. Gyógyintézete a Rue de Longchamp-on állt egy hatalmas kert közepén. Hírneve messze tulszárnyalt Franciaország határain is, mert Delaroche oly bámulatos műtétet vitt véghez hozója vitt örült és idegbeteg embereken, melyek még ma is páratlanok az orvosi annalesekben. Gyógyíthatatlannak hitt szerencsétlen örültek az ő kezelése alatt 2—3 hét alatt mint teljesen egészséges ép elméjű emberek hagyták el intézetét. Idegbeteg az ő saját találmányu hidegvíz gyógymódjának használata után, megacélosodva, egészségesebben mint valaha tértek vissza otthonukba. Nemesoda tehát, hogy né-

hány év alatt oly vagyonra tett szert, hogy képes volt megvenni Rohan herczeg sicíliai veres márványkőből épült pompás palotáját, mely az Avenue de Villiers egyik legszebb pontján épült s melyet általában Páris legdrágább magán épületének tartottak.

Egy napon Delaroche épen rendelő szobájában ült teljesen kimerülve, mivel az nap két rendkívül veszélyes műtétet hajtott végre s az előszobában álló inasnak parancsot adott ki, hogy több pácienst az nap ne engedjen be hozzá, midőn a lépesdházak az előszobába nyíló ajtaja feltárult s egy mélyen lefátyolozott feketeruhás nő lépett be s ki mindenáron az orvossal kívánt beszélni. Hasztalan az inas beszéde, hogy a doktor ur ma már nem fogad, a gyászfátyolos nő addig unszolta kérésével, míg végre bebocsátást nyert.

Uram, szól belépve Delaroche-hoz, ne vegye rosz néven, hogy háborgatom, de a dolog, mely miatt önhöz siettem, nem szenvedhet halasztást s egyedül csak önben van bizodalmam, hogy férjemet meggyógyítja s hangja zokogásba fullt.

Az orvos csillapító s kérdő szavára azután folytonos sírás közben előadta, hogy ő Guérin Uis gazdag kesztyűgyárosnak felesége s hogy férjén néhány hét óta az örültség jelei kezdenek mutatkozni. Az a fixa ideája, hogy gyémánt ékszerket loptak el tőle, melyeket nem tud visszakérteni s ha az ellenkezőről

párt között legérdekesebb volt a szocialisták kis csoportja, melyben egyre nagy hangon beszélgettek a világszabadságról. A kordonokon kívül asszonykép állott kíváncsian és a nagy tömeg, mely egészen megtöltötte a nagy piacot, igazán szép látvány volt: a formás, erőteljes duzzadó magyar népet lehetett itt meglátni.

A választók két küldöttség előtt szavaztak. A sorshuzás úgy döntött, hogy először a szocialista Csuzdy Ferenczre szavazzanak, akire aztán délután öt óráig mindössze egy szavazat esett. Utána következett az Uray-párt. Urayra déli tizenkét óráig az első küldöttségnél 162, a másodikonál 168 szavazat esett.

Este hirdette ki az elnök a szavazást, a mely szerint *Sima* 924, Uray 421, Csuzdy (szocialista) 7 szavazatot kapott s így *Sima* Ferencz 498 szótöbbséggel választatott meg.

Az érsekújvári mandátum.

Craus István, az érsekújvári kerület képviselője, mint beavatott körökben állítja, legközelebb beregmegeyi főispánná fog kinevezetni. Kerületében annyira biztosra veszik a kinevezést, hogy már készülnek is az új választásra. A kormánypárt állítólag *Markhot* Gyula főjegyzőt fogja felléptetni, a néppárt pedig ismét *Kovács* Pál ügyvéd zászlaja körül csoportosul, akit a múlt választásnál is csak nagy erőszakkal, *Taruóczy*-recept szerint tudtak megbuktatni.

Morzsányi Károly fegyelmi ügye.

A budapesti ügyvédi kamara ügyésze, *Pollák* Illés dr. azzal az indítvánnyal járult a kamara elé, hogy *Morzsányi* Károly dr. beadványát, amelyben fegyelmi vizsgálatot kér maga ellen, tegyék az irattárba. Ha a jegyzékek körében a büntető törvényszék befejezi a vizsgálatot a kamara ügyésze megfogja nézni az iratokat s csak akkor fog a kamara elé indítványt terjeszteni.

A vámszövetség megújítása.

A Bud. Tud. értesülése szerint a kereskedelmi miniszteriumban az új vám- és kereskedelmi szövetségről szóló törvényjavaslat indoklása már elkészült. Jóllehet az 1887. XXIV. t.-cikbe iktatott vám- és kereskedelmi szövetség már múlt év december havában felmondott, ezen új szövetség mégis az 1887. törvény novelláris kiegészítésének van szerkesztve. Tudvalevőleg ezen utóbbi vám- és kereskedelmi szövetség is novella alakjával bír

az 1887. t.-cikbe iktatott vám- és kereskedelmi szövetség meghosszabításáról szol. 1878-ban ellenben, az 1867-ik vám- és kereskedelmi szövetség felmondása után kötött új vám- és kereskedelmi szövetséget önálló törvénybe iktatták. A vám és kereskedelmi szövetségről szóló törvényjavaslat az egyetlen a kigyézési javaslatok közül, a mely a kereskedelmi miniszteriumban készült és a melyet a kereskedelmi miniszter fog a háznak benyújtani; a többi kigyézési törvényjavaslat a pénzügyminiszter is fogja a háznak benyújtani.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 8.

Láng Lajos ül az elnöki széken. A vita a *közköztatásügy* részletei körül forog.

Az egyetem tételénél *Thaly* Kálmán a budapesti egyetem új épületének renészánsztilban való építését javasolja, ne a luxusra, fényre, hanem a czélszerűsége helyezzék a súlyt, egyszersmind ajánlja, hogy a jövő évi költségvetésbe vegyen föl a közoktatásügyi kormány oly összeget, a melylyel a *Pasteur-intézetet* az ország méltóságához illő módon állandósítani lehessen.

Mócsy Antal azt hiszi, hogy nem komoly a miniszternek az a kijelentése, hogy kölcsönös engedékenységre van szükség. Ha a kormány nem akar engedni egyházpolitikai álláspontjából . . .

Komjáthy Béla: Tovább is megyünk!

Mócsy Antal: . . . akkor hát ne is beszéljenek kölcsönös engedékenységről. Szekuralizációval fenyegetik a katolikus egyházat. Nos, ha a hitelvek épsége és a vagyon között kell választani . . .

Az elnök: Kérem a képviselő urat, tartsa magát a tárgyhöz, mert az egyetemek tételénél vagyunk.

Mócsy Antal: Kérem csak a mondatot fejezem be. Hát a katolikus egyház inkább fölládozza a vagyont a hitelvekért. Az egyetemekre térve át, konstatalja, hogy az egyetemen sorban buknek, a minek az az oka, hogy a vizsgálati rendszer rossz, a tankönyvek rosszak s a hallgatók a szerencsére bízzák magukat. A harmadik egyetem helyéül *Szege-det* ajánlja.

Wlassics Gyula biztosítja *Thalyt*, hogy nem fogja nagy fénytel építtetni az egyetemet, mert nincs is rá pénze. A budapesti *Pasteur* intézet mostani helyisége — tekintettel arra, hogy forgalma a párisival vetekszik — bizony elégtelen, de csak úgy lehet segíteni a bajon, ha modern épületet építenek számára. Rajta lesz, hogy ez az új épület létesüljön.

A *kolozsvári* egyetemi tanárok *fizetésének* kérdésénél *Komjáthy* Béla, *Hegedüs* Sándor és *Thaly* Kálmán a kolozsvári tanárok törzsfizetésének a budapesti professzorok törzsfizetésével egyenlővé tételét sürgetik. Indítványt csak azért nem tesznek, mert nem akarják le-szavaztatni. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter kijelenti, hogy az egyenlő törzsfizetés rendszernek híve, mert ez az igazságos, már csak a nyugdíj szempontjából is. Az ő terve, hogy a törzsfizetés egyenlő legyen, hanem a főváros és vidék megélhetési viszonyainak különbözősége a lakáspénzben nyerjen kifejezést. Ennek megvalósítását már a *jövő* *budgetben* megkezdi.

A *József-műegyetem* tételénél *Miklós* Ödön az új műegyetemi épületnek minél előbb való építését sürgeti és fölhívja a figyelmet arra, hogy a műegyetemi hallgatóinak száma csak egyre nő, a mi, ha nem gondoskodnak kellő elhelyezésükről, proletárizmust szülhet ezen a téren is. *Wlassics* Gyula kijelenti, hogy neki is legkomolyabb szándéka hogy a műegyetemnek új megfelelő épületet emeljen. Abban pedig hogy a műegyetemi ifjuság évről-évre szaporodik, inkább azt látja, hogy kedvező megélhetési viszonyok várják az életben, éppen úgy mint az orosegyetemi hallgatók számának évről-évre való fogyása az orvosok rosszabbodó kereseti viszonyaiból származik. A tételt elfogadták.

Öt perc szünet.

Major Ferencz, *Papp* Gézával polemizált a latin nyelv mellett.

Wlassics miniszter felszólalása után elfogadták a tételt.

Az iskolák kérdésénél *Mócsy* Antal védte a felekezeti népiskolákat, mert ezekben tanítják a gyermekeket leginkább vallásosságra. Napjainkban pedig, már is mindenütt a vallástalanság következményei érezhetők, — éppen ezért, ennek a kis támasznak, vagyis a felekezeti iskoláknak, melyekben leginkább tanítanak vallásosságra, szent kell maradni.

E kérdésben a vitát holnap folytatják.

Az állandó színház a Bémer-téren.

— A szakbizottságok együttes ülése. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 140 tagja közül 65 irta alá azt az indítványt, amelyben a színházat a Bémer-téren építeni kérik. Az igaz, hogy ha szám szerint vesszük szigoruan, még ez nem többség de ha a viszonyokat tekintjük, bátran annak lehet mondani. A közgyűléseken még a legfontosabb kérdésben is alig jelenik meg 80—90 bizottsági tag.

akarjuk meggyőzni, kitör rajta az üldözési mánia, tör, zuz, rombol mindent. Ő már sokat hallott és olvasott *Delaroché* bámulatra méltó gyógyításairól, azért hozzá fordult, hogy gyógyítsa ki férjét, illetve vegye fel egy időre gyógyintézetébe.

Az orvos, kit a nő szomorú elbeszélése igen megható, hajlandónak mutatkozott a felvételre és csakhamar megállapodtak, hogy mint szállítsák át a beteg férjet az intézetbe. A tanácskozás befejeztével a gyász fátyolos nő távozott fényes honorariumot hagyván hátra.

Másnap reggel Páris legelső ékszerésze: *Mellario* előtt pompás fogat állott meg, melyből egy legutolsó divat szerint öltözött nőszállott ki s az elébe siető ékszerésznek *De la Ferronnays* bárónőnek mutatta be magát.

Nővérem néhány nap mulva tartja eljegyzését, mondá, *Delaroché* orvossal, kinek a *Kong-champ* utcában van a sanatóriuma, de mivel ő rendkívül el van foglalva s nincs ideje a vásárlásra engem bizott meg, hogy önnel néhány gyöngy és gyémánt ékszeret válasszak ki mennyaszonyi ajándéknak, sziveskedjék tehát néhány értékebb gyémánt ékszeret küldeni kiválasztás végett. A segéd ki a drágaságokat magával hozza mindjárt velem is jöhet, kocsim künn áll a kapu előtt, a doktor ur most otthon van s azonnal választani fog, csatoljon egy kifizetett számlát is, mert *Dr Dalaroché* mindent készpénzzel szokott kifizetni.

Néhány percz mulva 400—500.000 frt értékű ékszer lett össze csomagolva s egy fogantyúval ellátott dobozba téve. A bárónő mély hajlongások közt távozott a boltból s beleült hintójába, míg az ékszeres dobozt kezeibe tartó segéd a kocsi mellett foglalt helyet, ki lovai közé csapván, a kocsit csakhamar eltűnt a legközelebbi utca sarok kanyarulatánál.

Egy negyedórai gyors vágatás után a kocsit megált *Delaroché* orvos gyógyintézetébe előtt. A bárónő s az ékszerész segéd kiszállottak s egyenesen a rendelő szoba felé tartottak, hol a dr. már várta őket.

A szobába érve a bárónő kivette kezéből az ékszereseket s átment *Delaroché*-val a másik szobába, ki azon hitben hogy a segéd az ideg-beteg férj, csakhamar visszajött s beszélgetésbe eredt vele.

Egy jó félórai beszélgetés után a segéd nyugtalanodni kezd s az ékszeresre tereli a beszédet.

Delaroché, hogy páciense betegsége állapotát jobban megfigyelhesse, úgy szinlelte magát, mintha semmi tudomása sem volna a beteg idegzavaráról s igyekezett meggyőzni, hogy az ékszeresről ő semmit sem tud.

A segéd e szavakra egészen magánkívül lett s néhány pillanatig szóhoz sem tudott jutni, csupán néhány hebegő hangot tudott ijedségtől összeszorult torkából kibocsátani.

»Hol vannak az ékszeresek?« tört ki végre belőle, azok a 420.000 franc értékű ékszeresek, melyeket *De la Ferronay* bárónő kíséretében ezeltől egy félórával hoztam ide. Adja ide rögtön, mert rendőrért kiáltok s felugorva ülőhelyéből, az orvosra rohant, kinek egy intésére 3 herculesi termetű betegápoló termett a szobában, kik a szerencsétlen fiatal embert minden rugdalozása s kiabálása daczára pár pillanattal alatt kényszer zubbonyba bujtattak.

Midőn így teljesen ártalmatlanul téve ott hevert a fogadó szoba kerevetén, az orvos csillapító szerekkel adott be neki s igyekezett meggyőznie fixa ideája valótlanágáról. A képzelt örült azonban hajthatatlan maradt s újra kiabálni s dühöngeni kezdett, úgy, hogy az orvos kénytelen volt erősebb eszközökhöz nyulni s a dühöngőt jég hideg zuhanyok alá vitte. — Mindez nem használt.

Este 8 óra tájban *Mellario* ékszerész jelentette be magát *Delaroché*-nál, ki segédje hosszas kimaradásán aggódva s rosszat sejtve, személyesen jött el az orvoshoz, hogy megtudja segédje hosszas kimaradásának okát.

Rövid eszmecsere után minden kiviláglott. Az ál bárónő egyike volt a legügyesebb tolvajoknak, ki ügyes felléptével s szenális terve egy félmillióval tette szegényebb *Mellario*-t.

Már pedig azt várjuk, hogy akik az indítványt aláírták, kitérnek az ügy mellett. Erre a tegnapi szakosztályi ülés tapasztalatai szerint igenis nagy szükség van, mert a Nagypiaczter hívei, tisztelet a kivételeknek, úgy látszik, meghökkentek az aláírók nagy számától s más jelszavakkal, tetszetős frázisokkal, keresztül nem vihető új tervvel akarják megbuktatni az indítványt.

A bizottság határozatát helyesljük, mert a tegnapi zajos ülés is mutatta, hogy mindent felölő szakértői véleményre van szükség, a melylyel szemben a nagy hang nem sokat ér.

Az ügy előnyére válik az is, hogy a közgyűlés már csütörtökön kimondhatja, miszerint a tervezetet tárgyalás alá veszi s így az ügyet az óhajtott mederbe tereli.

Egyelőre nem szólnunk bővebben a kérdéshez, hanem adjuk az ülés lefolyását a következőkben:

Jelen voltak Papp János tanácsnok elnöke alatt: Száhländer Károly, Kunyhóssy János, Bertsey György, Stark Gyula, Hoványi Géza, Guttmann József, Serdült Bálint, Farkas Izidor, Rendes Vilmos, Bozóky Géza, Pallay Lajos, Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond, Sztarill Ferencz, Schwartz Antal, Schöplín Ágoston, Bordé Ferencz, Hegedüs Géza, Mayer Sándor, ifj. Rimler Károly, Beczkay Lajos, Huzella Gyula, Busch Dávid, Hlatky Endre, Szokoly Tamás és Szűts Dezső jegyző.

Papp János elnök előterjesztette, hogy az állandó színháznak a Bémer-térre építése tárgyában 65 törvényhatósági tag indítványt adott be a közgyűléshez, a melyet a városi tanács véleményezés végett kiadott szépművészeti és közlekedési és a színházi bizottságnak. Felhívja tehát az együttes bizottságot, hogy az indítványt vegye tárgyalás alá.

Az általunk egész terjedelmében közölt indítványt felolvassák.

Papp János felhívja a városi főmérnököt, hogy adjon felvilágosítást arra nézve, hogy a színház elfér-e a Bémer-téren az indítványban kijelölt helyre, továbbá, hogy az indítványban foglalt összegek megfelelőek-e?

A főmérnök felvilágosítása.

Busch Dávid megemlékezett a Nagypiaczteri tervezetről, mely a miniszter előtt van jóváhagyás végett. Most olyan terv fekszik a bizottság előtt, a mely a régi s annak idején mindenki által óhajtott tervet akarja megvalósítani, de a pénzkérdésén akad meg a kivétel. Ma a pénzügyi része is meg van oldva a dolognak s a városnak csak a Safrád házzal kell hozzájárulni, mert 10,000 forintot megtakarítanak az építésnél az által, hogy a Nagypiacz helyett a Bémer-térre emelik a színházat. Szükségesnek látta, hogy a Fellner és Helmer színházépítő céget, a ki a színház tervezetét készítette, meghallgassa arra nézve, hogy mennyiben tartja megfelelőnek a Bémer-térre s egyáltalában minő véleménye van a Sztarill Ferencz által készített tervre nézve. Fellner a tervekre nézve igen kedvezően nyilatkozott, (A polgármesterhez intézett levelét erre vonatkozólag a törvényszéki tolmács hiteles másolatában közöltük.) Végül kijelentette a főmérnök, hogy a Bémer-téri színház helyén kijelölt területen kőműveket ásatot, a melyeknek szelvény rajzait betervezte. Oy kedvezők a talajviszonyok, hogy az alapozásnál mintegy 4000 forint megtakarítható.

Rendes Vilmos kérdést intéz a főmérnökhöz, hogy tett-e számítás a színház helyének és a Bémer-térnek felemelésére nézve; az oda torkoló utcáknál hogy akarja megoldani az emelkedést; tett-e számítás arra nézve, hogy a színház alapozása kevesebbe kerül a Bémer-téren; a fő kérdése pedig az, hogy tett-e méréseket arra nézve, hogy a tervezetbe beirt utca szélesség stb. a valóságban is megfelelő?

Busch Dávid: Megnéztem, alá merem írni!

Végül azt állítja Rendes, hogy a Bémer-téren az alapozás többé kerül, mint a Nagypiaczra.

Busch Dávid méréseket tett az egész tervezetre; az alapozásra is és tekintettel volt a súlyosítókra. A feltöltés semmi nehézségbe nem ütközik, mert a víz most úgy is a Posta-utczába fut; a Döry-háztól a Mayr-házig, másfelől a Knap-ház déli végéig az 1 mtr emelés kisimul. Az utvonálnak csak egy kis része lesz változtatva s az emelkedés elenyészik. A talajra nézve négy kőműveket ásatot; ezek szerint ha hordképes agyagra építünk, 180 m.; ha pedig kavics rétegre, 1 méter megtakarítás van az alapfalaknál, a Nagypiaczhoz képest; s ez az 1 méter 3600 frttal kevesebb kiadást okoz.

Dr. Várady Zsigmond arra kér felvilágosítást a főmérnöktől, hogy a színház mellett tervezett két új utcánál hogy oszlatja el az 1 méter emelkedést és hogy nem lesz-e a színház a körülötte levő házakkal együtt gödörben.

Busch Dávid: a méréseket már megtette; a két új utcán az emelkedést úgy oszlatja el, hogy az északi végén 17 centiméterrel lesz magasabb, mint Apácza-utca, ez pedig csekélység.

Hoványi Géza indítványa.

Hoványi Géza azt a meggyőződést merítette a tárgyalás eddigi menetéből, hogy az ügyet így tárgyalni nem lehet; aprólékosággal bele most nem mehetünk a technikai részletekbe. Elvi kérdésből kell határozni. A Bémer-térre akarták a színházat, de a miniszter nem fogadta el. (Más terv volt az!) A közvélemény most hatalmasan a Bémer-tér mellett van; elvileg ezt ő is elfogadja. Azonban most csütörtökön nem mehet az indítvány a közgyűlés elé. A főmérnökben megbizik, de azért azt szeretné, hogy szakértők vizsgálják meg minden részletre kiterjedőleg a tervezetet. Az egy hónapi halasztás nem lesz káros, mert alapos felvilágosítást nyerünk. — Egy mérnöktől azt az értesülést nyerte szóló, hogy a tervbe beirt méretek nem felelnek meg a tényleges viszonyoknak. Meg is mondja az illető nevét: Moskovits Miksa. Indítványozza, hogy adják ki a terveket a szakértőknek a helyszínén való tanulmányozás czéljából.

Sztarill Ferencz úgy kéri jegyzőkönyvbe venni, hogy a bizottság meg akar győződni a tervmértéretől s ezért adja ki a bizottság szakértő tagjainak.

Kunyhóssy János azt javasolja, hogy azzal adják vissza a tanácsnak, miszerint jelentse be az indítványt a csütörtöki közgyűlésnek azzal, hogy az együttes bizottság kiadta a terveket szakértőknek.

Hoványi Géza azt nem helyesli.

Ujabb terv az indítvány megbuktatására.

Dr. Várady Zsigmond azt hiszi, hogy a Sztarill-féle tervezettel a színház építés kérdése 2 évvel el lesz odává. Csatlakozik Hoványi indítványához, de azt ki akarja bővíteni. Ha lehetséges volna, még néhány ezer frt több költséggel is a Bémer-téren építené fel a színházat. De a miniszter már egy ilyen (?) határozatot és tervet elutasított. Sztarill és társai adjanak olyan tervet, a melyre kilátás van, hogy a miniszter jóváhagyja, s a mely a Bazár-szoros kibővítésének alapját vetné. Szerinte ez lehet s előterjeszti az ő tervét, miként véli e két kérdést megoldhatónak. Ezután erősen kiszinezve felsorolja, hogy mit tart kifogásolónak a Sztarill tervében s oda lyukad ki beszédének ez a része, hogy a Bazár szoros meg lenne örökítve a terv keresztülvi-

tele által Maj élesebben szol a közvetlen érdekelte három háztulajdonosról, akik azt mandják hogy áldozatot hoznak pedig nagyfoku vagyonyereményre tesznek szert. A ő (Várady) tervezete a következő: A Mayr-Weiszlovits-Hilinger házából a hátulso részen vágjanak le egész hosszban 15 métert s a színházat a most tervezett helytől 8—10 méterre kelet felé építenék s a színház mellett 22—23 méter széles új utcákat nyitnának. A házából levágandó területekért adandó kárpotlást állapítsák meg. Továbbá kebelezzék rá a három házra, hogy 25 év múlva mily összegekért megy át a város tulajdonába s akkor szétlehetne hányni és parkirozni. Ezt a tervet a miniszter is jóváhagyná.

Indítványozza, hogy ezt a tervet is adják ki véleményezés végett a szakértőknek.

Sztarill Ferencz a dr. Várady Zs. tervezetében csak azt látja, hogy azzal az egész ügyet félre akarja tétetni. 15 méteres utca nem sikátor; ezt csak azt mondhatja annak, aki a Nagypiaczra akarja minden áron a színházat.

Hlatky Endre indítványa.

Hlatky Endre nem ellenzi a Bémer-térre építését a színháznak, de azért sajnálja, hogy a Sztarill terve indítvány alakjában a városhoz került, mert halasztást szenved vele a színház ügye. — A dr. Várady Zsigmond új tervszmjét megéppenséggel nem helyesli, mert óriási akadályokba ütközne. Azt azonban pártolja, hogy szakértők vizsgálják feül a tervet. Sok kérdés lesz elintézendő a hozzájárulás stb.-vel, azonkivül még talán apelláta is lesz. Helyesli Hoványi Géza indítványát, de még azzal toldaná meg, hogy terjessze a tanács az indítványt a közgyűlés elé s azt mondja ki, hogy akar-e belemenni a Sztarill-féle terv tárgyalásába s akkor elrendelheti az adatok beszerzését.

Hoványi Géza úgy találja, hogy lehet gondolkozni a dr. Várady Zs. eszméje felett. Biztosítjuk a Bazár szoros kibővítését. Erre nézve neki is van egy terve. Építsük fel a színházat teljesen a Sztarill-féle tervek szerint, azonban már most biztosítsuk, kellőleg, hogy jövőre egy meghatározott időpontban a Bazár-szoros kibővítésére a három házból az apácza épületével egy vonalban megfelelő részt levágunk s az ennek ellenében fizetendő kárpotlás összegét már most kössék ki.

Mezey Mihály úgy találja, hogy az indítványozott tervezet sem technikai, sem szépművészeti, sem pénzügyi tekintetben nem fogantatható. Jó lesz mindent megfontolni előre. A terv szerint az új utca nem lesz egyenes s azonkivül a díszes színház körül palánkok (?) lesznek. Beszédével különben hangulatot akart kelteni. Kötelezzék, ugymond, az illető háztulajdonosokat, hogy a színház körül megfelelőleg építsék ki házaikat.

Végül kimondották, hogy az együttes bizottság most nem határoz az indítvány tárgyában, mert az adatok hiányoznak. Ezek pótlásával és a szükséges helyszíni felmérések és tanulmányozásokkal a bizottság szakértő tagjait bizzák meg s kéri a tanácsot, hogy az indítványt a csütörtöki közgyűlésnek betervezesse a végett, hogy nyilatkozzék: akarja-e az indítványt érdemleges tárgyalás alá venni. Ezzel a hosszú és eléggé zajos ülés véget ért.

A bibornok felszázados áldozári jubileuma.

— A polgárság értekezlete. —

Dr. Schlauch Lőrincz bibornok, váradai püspök ur ő Eminenciája ez évi május hóban üli meg áldozárrá szenteltetésének felszázados évfordulóját.

Nagyvárad város polgárságának körében mozgalom indult meg, hogy a kiváló jelességű

főpap ezen ünnepében, melyre az egész egyházmegye serényen készülődik, kivége részét s az ünneplők közzé sorakozzék és kifejezze Nagyvárad méltó büszkesége iránt érzett tiszteletét, háláját, ragaszkodását.

A jubileumi ünnepségekben való részvétel módozatának megbeszélése végett vasárnap délután 4 órakor értekezlet volt a kir. kath. jogakadémia dísztermében. Az értekezletet a polgárság felkérésére Hoványi Géza hívta össze. Mintegy 80-90 polgár jelent meg vallás- és rangkülönbség nélkül.

Hoványi Géza üdvözölte a megjelenteket s kifejtette az értekezlet célját. Beszédében kiterjeszkedett röviden az ünnepélyes alkalomra.

Az értekezlet elnökké egyhangulag Hoványi Gézát kérte fel, aki azután a jubileumról szólott s előterjesztette javaslatát a polgárság által rendezendő ünnepély részleteire nézve, amelyet különben a rendező-bizottság fog még körülményesebben megállapítani.

Lelkesedéssel elfogadták az előterjesztett propositiókat.

Eddigi megállapodások szerint lépéseket tesznek az iránt, hogy a félszázados ünnepély alkalmából a bibornokot Nagyvárad város díszpolgárává választja a törvényhatóság.

A jubileum napjának, május 2-ikának előestélyén nagyszabású faklyászenével, szerenád-dal tisztelegnek Ő Eminenciájánál.

Az ünnepély többi mozzanatát a következő rendező bizottság fogja megállapítani:

Elnök: *Hoványi Géza.*

Tagok: Andriska Károly, Balázsházy Bertalan, Beleznay Antal, Bertsey György, dr. Berkovits Ferencz, Beczkay Lajos, Bereczky Géza, Bordé Ferencz, dr. Bozóky Alajos, Bozóky B. Böszörményi Géza, Busch Dávid, Czeglédy S. Cziffra Gerő, Csobánczy Lajos, Cziegelt József, Déry János, Dobosffy Alajos, Dus László, Erdélyi József, Des Escherolles K. Károly, Des Escheroller K. Sándor, Eszenyi Sándor, Élő János, Farkas Izidor, Fehér Dezső, Fleischakker Gyula, Frankó Endre, Germán Károly, Géczy Lajos, Géczy Géza, dr. Grósz Albert, Gyalokay Lajos, Gyurkovits Kornél, Gutmann József, Halász Lajos, Hartmann József, Hegedüs Géza, Hlatky Endre, dr. Hoványi Gyula, Huzella Gyula, dr. Imrik Péter, Janky József, Janky Antal, Jablonszky Emil, Jánosházy János, Jelinek Ferencz, Juszt Károly, Juszt Sándor, Kalenda János, Kaczián Károly, Karger Sándor, dr. Konrád Márk, Komlóssy József, Kovács Béla, Kotunovits Sándor, Kotzmann János, dr. Korda Kálmán, Könczey József, Krüger Viktor, Kunyhóssy János, Kunz Gusztáv, Kugler Albert, Láng József, Lovassy Andor, Markovits Antal, Markovits Pál, Dr. Márkus László, Mártonffy Bogdán, Milibák József, Mezey Mihály, Dr. Molnár Imre, Nozák Rudolf, Nyíry György, Óó Mihály, Óó Dezső, Oszterlam Armin, Papp János megyei, Papp János városi, Papp Miklós, Palkovits Imre, Pékánovits Imre, Dr. Persz Adolf, Ragány János, Rádl Ödön, Rácz Mihály, Reisman Mór, Rendes Vilmos, Réz Mihály, id. Rimanóczy Kálmán, ifj. Rimanóczy Kálmán, Rozsly Géza, Sal Ferencz, Sarkady Ignác, Száhlender Károly, Sável János, Serényi Gusztáv, Sebestyén Lajos, Sipos Orbán, Dr. Sipos Árpád, Schöpflin Ágoston, Stark Gyula, Székely Ferencz, Sziládky Ernő, Dr. Sveiger Ede, Dr. Szolcsányi Hugó, Szokoly Tamás, Szunyogh Péter, Tanay Zsigmond, Tóth Márton, Tóth Imre, Dr. Tóth Mihály, Ullman Izidor, Urbán Adolf, Dr. Váry Szabó Béla, Veidlich István, Vidosits Gyula, Dr. Vueskits Gyula, Dr. Vallner Ödön, Winkler Lajos, Zigre Miklós.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Márczius 9. A városi nyugdíjbizottság ülése d. u. 4 órakor.
10. Németh Sándor sajtópöre dr. Péchy Károly ellen.
11. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.
- 12-19. Országos vásár Nagyváradon.
14. A kerületi betegsegélyző-pénztár közgyűlése.
14. A bihari nemzeti kaszinó közgyűlése d. u. 4 órakor.
14. A Szépitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.
15. A v. velencei népkör hazafias ünnepélye este 8 órakor.
16. Kath. kör közgyűlése.
17. Katonai lövésár Nagyváradon.
19. Megyei gyűlés, d. e. 9 órakor.
21. A nagyváradai hegyközség alakuló ülése a városházánál.
- 25-26. A debreczeni-nagyváradai villanyvasut közgazgatási bejárásának tárgyalása a városházán.
- Aprilis 1-3. A főszorosás Nagyváradon.

* **Keresztút.** Vasárnap volt a helybeli székesegyházban e nagybőjtben az első keresztúti ajtatosság, melyen ezernyi néptömeg vett részt. Az annyira kedvelt ajtatosságot *Radnai* kanonok vezette. Az új főoltárnak szépen haladó építési munkálatai nem akadályozták ezen ajtatosság megtartását s azért a nagybőjt többi vasárnapjain is megfogják azt tartani.

* **Márczius 15-ike a „Gazda-körben.”** Igen látogatott ülést tartott vasárnap este a „Gazdakör” választmánya. Az ülésen első sorban a bálrendező bizottság tette meg jelentését az egyesület első nagyobbszabású mulatságáról, mely ugy anyagi tekintetben, mint erkölcsileg a legszebben sikerült. A felülfizetések és önkéntes adományok hírlapi uton fognak nyugtáztatni. Ezután márczius 15-ének megünneplése került színpadra. Ludvígh József tette meg erre nézve az indítványt, lelkes szavakban utalva e nagy napnak történelmi jelentőségére, különösen hangsúlyozván, hogy hazánk legnépesebb társadalmi osztálya: a gazda osztály, vagyis a régi jobbágyok, köszönhetnek legtöbbit a 48-iki vívmányoknak, tehát erkölcsi kötelességük egy szívvel-lélekkel csatlakozni az országos mozgalomhoz. A jelen levők egy része, kiknek megfoghatatlan okból éppen Domokos Károly ref. segédlelkész ur volt a tolmácsa, megfelelő helyiség hiányában, erről az évről elhalasztatni óhajtották az ünnepélyt. A hosszas polemianak utóljára is a szavazás vetett véget, melynek eredménye az volt, hogy Ludvígh József indítványát elfogadták. Együttal a hazafias estély előkészítésére, mely felolvasással lesz egybekötve, egy Vári Imre, Kiss József, ifj. Krupka Károly, Ludvígh József, Koszta Demeter és Papp János választmányi tagokból álló bizottság küldetett ki. A határozat a kör tagjai között a legnagyobb lelkesedést keltette.

* **Baross Gábor szobra.** A Baross-szobor végrehajtó-bizottsága ma délelőtt Brázay Kálmán elnökle alatt ülést tartott, melyen jelen volt Darányi Ignác dr. földművelésügyi miniszter is. Bejelentették, hogy a szobor körül levő parknak rendezése miatt az ez évi szeptember hónapjára tervezett leleplezési ünnepet el kell halasztani. A szobor leleplezését most már véglegesen 1898. évi május 9-ére tűzték ki; e nap Baross halála napja. Elhatározta a bizottság, hogy a szobor talapzatát nem készített márványból, mely 12.000 forinttal többe kerülne. Szemesész haraszt köből épül a talapzat, ennek is csak a szélei lesznek csiszolva. Szoboralap most; a szobrának fizetett 10.000 frton fölül 97.778 frt, mely összegből a szobor teljes előkészülete után még vagy 20.000 frt fog rendelkezésre maradni. A szoborbizottság ez összeg hovaforrásáról már javaslatot is készített. Baross Gábor, aki maradandó alkotásával annyit szerzett a nemzetnek, vagyontalanul hagyta hátra családját. A szoborbizottság azt hiszi, hogy az adakozók intencióinak felel meg leginkább, ha ebből a fennmaradó 20.000 frtból alapítványt

tesz, melyből Boross Gábor fiát fölnevelik, s később ez összeget neki mint atyja hagyatékát átadják. Ezt a javaslatot a nagybizottság elé fogják terjeszteni, ahol kétségtelenül a leglegkésőbb visszhangra talál.

* **Katonák hazája.** A nagyszalontai járási sorozó-kerületben folyó hó 18, 19 és 20-án lesznek a sorozások. Hogy a megyének ezen ugyszólván legmagyarabb járásában mennyire nem idegenkedik a legénység a katona ételtől, annak egy eklatans bizonyítéka az, hogy az idej 700 állítás köteles egyetlen egy ember kivételével mind megidézhető volt, míg Magyarország éjszakai vármegyéiben vannak kerületek, hol a hadköteleseknek majdnem fele megszökik az állítás elől. A szép eredmény elérésében az érdem első sorban Nagy Márton főszolgabíróval illeti.

* **Iparosifjak vasárnapja.** A rendesnél ünnepélyesebb színezetben folyt le vasárnap az iparos ifjuság részére szervezett népszerű felolvasások 15-ik vasárnapja, melyen Mártonffy Márton kir. tanácsos, orsz. főfelügyelő is részt vett. Kinek népszerűsége delejes erővel vonzotta a hallgató közönséget, mely a kiváló iparügyi kapacitást beléptekor viharos éljenzéssel fogadta, mely csak akkor kezdett szünni, amidőn dr. Tóth Mihály megtette az előkészületet fizikai előadásának tárgyát az egyszerű és összetett gépek, a gépek munkája, az erőforrások kifejtése s az ipar terén való alkalmazása képezte, szemléltetve ismertette az erők törvényeit a ferbán körte és csiga mérleg, a csavar, lejtő ék, kalapács, olló, reszelő, szorító gép s a különböző furó és regulatorok segítségével. Bemutatta a villamos és delejes áram erőforrását, mely áramok a csengővel összekötve hanggá változnak. Meggyőző érzékkel czáfolta a jogtalan panaszt, mely szerint a gyáripar, a tönk szélére juttatná a kézműipart, szerinte ez csak látszólagos s onnan van, hogy a gép nagyobb erőt fejt ki, munkájával pedig több időt is nyerünk. Azért tanácsolja az ifjuságnak a kiállítások látogatását, az ottani gépek megtekintését s azoknak ha anyagi helyzetük másként nem engedné, közös hozzájárulással való beszerzését, hogy egy kis házi gyári ipart rendezzenek be, mely a külföldön már ép úgy virágzik, mint a gyári ipar s melynek produktumaival sikerrel vehetik fel a harezot nagy gyárosokkal szemben. Felemlíti az újabb időbeni aktuális kísérletezéseket a levegő erőforrásának felhasználására nézve, melynek egyik korszakot alkotó jelentősége a repülőgép alkalmazásában nyilvánulna. Számadattal igazolja, hogy a kontinensnek 120 millió lakója közül leszámítva az aggastyán, gyermek és nőket — csak 16 millió a munkabíró ember. Innen magyórázható az a lázas sietség, mely a kutató elme a természeti erők kiaknázását újabb időkben anyira fűrkészi. Az előadás végeztével Mártonffy Márton buzdította az ifjuságot fokozatos önképzésre hogy szerzett ismereteiket a haza javára értékesíthessék, hogy a magyar ipar felvirágzásához tehetségeikkel majdan ők is hozzájáruljanak. Az országos iparfelügyelőt ki oly nemes lélekkel fogja fel hivatását, városunkban mindenedűt hol megfordult tüntető lelkesedéssel fogadták.

* **Az új dohánygyár.** Megirtuk annak idején a tervbe vett új dohánygyárért több vidéki város versenyez. Mint most értesülünk, e városok közül Máraaros-Sziget lesz a győztes. A pénzügyminiszter máris leküldte egyik képviselőjét e városba, azzal a megbízással, hogy megfelelő épületet keressen az új dohánygyár részére és a munkásviszonyokról is tájékoztójék. Az új dohánygyár klsebb lesz az eddigi dohánygyárnál s inkább csak olesobrendű, tiszavideki dohányt fog feldolgozni. Nagyvárad érje be az ígéretekkel, a miket Wekerlétől kapott s elégedjék meg azzal a dicsőséggel, hogy Tisza Kálmán a képviselője.

* **Jóváhagyott alapszabályok.** A tenkei polgári kör alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta. Elnöke: Ötvös Béla, jegyzője: Köteles Gáspár.

* **A vendéglősök mozgalma.** A nagyváradai fogadósok, vendéglősök, kávéosok nagyobb, elabratum-szerű kérvényt adtak be a város-hoz, amelyben a rájuk vonatkozó szabályrendelet módosítását kéri. Elhatározták továbbá,

hogyan Budapest és más városok példájára társulatot alkotnak, a közönség és a saját érdekeik védelmére s a társulattal kapcsolatosan ssgélyegyletet és pénzérképző egyletet létesítenek. A szép törekvésnek bizonyára meg lesz a kívánt eredménye.

* **A réti lakosok kérése.** Gábor János és több Réten lakó polgár beadványt intézett a városhoz, amelyben rámutatnak arra a feneketlen sártengerre, mely a Rétnék nevezett városrész utcáit elborítja. Különösen a Rét-utca járhatatlan. A kérelmezőknek nincsen nagy igényük, nem kérnek aszfalt vagy kockakövet, csak hogy éppen ne járjanak térdig a sárban.

* **Lefoglalt lap.** A belügyminiszter körrendeletben hívja fel a törvényhatóságokat, hogy az »Allam nélkül«, »Ohne Staat« című heti lap f. évi január 20-iki 4. száma, izgatós vétsége miatt lefoglaltatott, a netalán található példányok a budapesti kir. ügyészséghez küldendők.

* **Hurczolkodás.** A királyi törvényszék épületéből, tegnap reggel kezdtek hurczolni a butorokat és ügyiratokat. Az a temérdek acta rendberakása, kocsira pakolása; a kocsiról a termekbe felhordása, annál több fáradsággal jár, mert az ideiglenes erkélyen nagyon nehéz a nagy butorok behelyezése. Aki közelebbről ismeri az ügyiratok nagy számát, elképzelheti minő figyelmet igényel azok átszállítása. Mint-hogy pedig tárgyalás után tárgyalás is következik, ez a hét igen nehéz lesz a királyi törvényszék minden egyes hivatalnokára nézve.

* **Szoba tűz.** Tegnap előtt este, egyik »Zöldfa«-utczai házban nagy riadalom keletkezett. Az emeleti lakás egyik szobájában meggyuladt az ablakfüggöny s már-már a butorokba kapott a láng s az egész lakás sűrű füsttel telt meg, a midőn a lakóknak nagynehezen sikerült a tüzet elfojtani, anélkül, hogy komolyabb következményei lettek volna. Az utcán is látták, amint az ablakfüggöny nagy lánggal égett. A tűz a háztulajdonos ügyes leányának, ezuttal tulajgyessége folytán keletkezett, mert egy gyertyával gyorsan haladt el a függöny mellett, nem vette észre, hogy a láng belekapott.

* **Selyemtermelés.** Ezideig 34 termelő, mintegy 250 gram petéből kelt hernyó felnevelésére vállalkozott. A jelentkezők mindgyike nagy eperfák fölött rendelkezik. A beváltó hivatal jövőre is Nagyváradon marad. Sőt igen valószínű, hogy itt lesz továbbra is a petekészítés, mert június végével újra szabaddá lesz minden tanterem s nagy előny az hogy két leány, Nagy Etel és Nagy Maris kálvária utczai lakosok, a górcsővezést, mult ősön Szegszárdon megtanulták. Csaba erősen törekszik azon, hogy a vidék központjává legyen. Ez azonban nem zárja ki, hogy idővel mégis csak Nagyvárad lesz ez a központ. Népünk végre is belejön lassankint a termelésbe. Nagyvárad vidéke elég jó az eperfa tenyésztésre, s a falusi nép szívesen vállalkozik a tenyésztésre. Természetes, hogy a városnak is mozgalmat kell indítani e tárgyban.

* **Pályázat körorvosi állásra.** A derecskai szolgabíró pályázatot hirdet a h-bagosi körorvosi állásra, a kérvények f. év. április 1-ig adhatók be hozzá.

* **A rablógyilkos vallomása.** Hradil Alfonz, aki januárius 5-ikén meggyilkolta és kirabolta Koch Sándor gyári munkás feleségét dob-utczai lakásán és később a bécsi Favoriten-külvárosban Szlavik Mária ellen követett el rablógyilkossági merényletet. Tegnap este óta a budapesti rendőrkapitányság foglya. A rablógyilkost ma délelőtt kihallgatta Zsarnay Győző rendőrtanácsos. Hradil Alfonz töredelmesen bevallotta a terhére rótt mindkét bűncselekményt. A bécsi merényletet különben sem tagadhatta volna, mert birtokában megtalálták az elrabolt tárgyak egy részét.

* **Szerencsétlenség a Peczeben.** Ne teszenek megjedni, nem a nagyváradai Pecze-ről van szó, hanem a miskolci Pecze-ről mely városnak kocsonyáján kívül még az a speciálitása van, hogy az is bir egy Pecze nevű folyócskával. A három nap óta tartó

esőzés következtében a miskolci Pecze vize csaknem a felszínig megsaporodott. Bányó Tógyer nevű kocsis lovaival és kocsijával bement a megáradt Peczebe, hol lovai és kocsija gyászos véget értek. A kocsis maga kiuszott a vízből, míg lovait és kocsiját nagy erőmegfeszítéssel a tűzoltók húzták ki — a lovakat már megdögölve, kocsiját össztörve.

Egy másik szerencsétlenség a »Szinvában« történt. Deneké Cnesár nevű gymn. tanuló tanulótársaival a Szinva partján hazafelé ballagott, utközben szóváltásba keveredett Csipkés Sándor nevű osztálytársával, a szóváltásból verekedés keletkezett, miközben Csipkés Denekét a Szinvába taszította, hol ez halálát lelte. A parton sétálók látván a verekedőket összetett kezekkel nézték őket, mikor pedig Csipkés Denekét a vízbe taszította, őt megverték, Denekét holtan húzták ki a vízből.

* **Járásorvosok kérése.** Tudvalevő dolog hogy az orvosi pálya minden pálya között a legköltésesebb, mégis az orvosok közt vannak a legtöbbben elégedetlenek és pedig nem alaptalanul, mert a doktori pályát végzett ember sokszor 7—8 évig kénytelen majdnem a nyomorral küzdeni, míg végre valami álláshoz jut s ezen állások is legnagyobbbrészt olyanok, melyből alig lehet megélni. Így a járásorvosok fizetése oly csekély, hogy némely helyt a kis birónak is több illetménye van, mint a doktornak. A biharmegyei járásorvosok is ily csekély összeggel 300—600 fittal vannak dotálva, lakpénzt pedig egyáltalán nem is kapnak, habár pedig olyan fontos funkciókat teljesítenek, mint a többi megyei tisztviselők. E ferde helyzet és sérelem orvoslása végett dr. Popovics György megyei főorvos vezetése alatt vasárnap délelőtt 11 óraker testületileg tisztelegtek a járásorvosok dr. Beóthy László főispánnál és Szunyogh Péter alispánnál s kérték, hogy ezentul ők is állásuknak megfelelő lakpénzt vagy természetbeni lakást kapjanak. Ugy a főispán, mint az alispán megígérték támogatásukat s ígéretük szerint, ha lehetséges lesz, már a jövő heti közgyűlésen tárgyalás alá veszik a járásorvosok jogos és méltányos kérelmét.

* **Csolnakázás.** A városligeti tavon kijavított, megcsinosított csolnakok és szandolinok hirdetik a tavaszt, fel is keresték e kedves időtöltést kicsik és nagyok. A Dóry szigeten e nyáron is tennis-pálya lesz s egy előkelő társaság költözött át oda a sporttérről. — Denique a liget, mindenre és minden időben alkalmas.

* **Új főszolgabírói lakások.** A most bon-tás alatt levő régi törvényszéki épületet és a telket tudvalevőleg a megyétől az állam 40.000 forintért vette meg. Ez összegből most a megye Szalárdon és Ernőhályfalván új szolgabírói lakásokat épített. Margittán pedig megvette a Morvay Tihamér főszolgabíró tulajdonát képezeti házat ugyancsak főszolgabírói laknak. Az új lakok építéséhez már hozzá is fogtak.

* **Dicséret.** Asszonyosság: És igazán jó ez a kávé?

Kereskedő: De mennyire. Még kávé nélkül is izlik.

* **Kitiltott gyermekek.** A nagyváradai törvényszék büntető ügyosztályának elnöke, Millye Gyula, mindenben kimutatja erélyességét és kellő szigorot alkalmaz ott, ahol ezt alkalmazni kell. A tárgyaló teremből legújabbán kitiltotta a 16 éven aluli gyermekeket. Ez a kitiltó rendelet a terem ajtajára is ki lett függesztve s így most már a törpe alakok teljesen elfognak tűnni.

* **Tizenhétből tizenögy.** Az a r a d i román (görög keleti) tanítóképző intézetében a mult héten tanító képesítő vizsgálat volt, a melyre 17 jelölt jelentkezett. A tizenhét közül azonban csak három engedtek át, mert a többi tizenögy jelöllet visszavetelte Varjassy Árpád tanfelügyelő, mivel sem a magyar nyelvből, sem a magyar történelemből nem tudtak megfelelő feleletet adni.

* **Megtámadott rendőrök.** Tegnap éjjel, Várad-Velenczén néhány kocsis legény duhajkodott. Éppen két rendőr mellett haladtak el, kik közül az egyik felszólitotta a kompániát, hogy csendesebben legyenek. Erre neki mentek a rendőröknek s ezek nem tudtak a tulerővel

szemben védekezni s természetesen ők húzták a rövidebbet. Ezután a legények menekülni kezdtek, de egyet közülök, kit Vuskán Irimiénék hívnak, sikerült a rendőröknek elesipni. Bekísérték a kapitányi hivatalhoz, hol beismerő vallomást tett s a kérdésekre kijelentette azt is, hogy Retek Istvánnál szolgálnak az elmenekültek. A rendőrség megindította a vizsgálatot s bizonynyal néhány havi börtönnel fogják bekötni az éjjeli duhajkodás következményeit.

* **Új butor üzlet.** Városunk ismét egy igen jó hírű czéggel gyarapodott, ugyanis Killer Ede debreczeni butor gyáros a fő utcán a Garaguj házban egy fényesen felszerelt butor üzlet illetőleg fiókot nyitott, mely czélra az emeleten hét szobát foglalt el, hol bárki megtekintheti a legújabb izlésű butorokat. Mai hirdetésére felhívjuk olvasóink b. figyelmét.

* **Legújabb és kizárólag a legjobb gyártmányok férfi fehérművekben ugy szintén legújabb angol férfi divat cikkek a tavaszi évadra megérkeztek Roth M. utóda kalap és férfi divat üzletében a hol kizárólag csakis Karlsbadi czipők kaphatók.**

Telefon.

Telefon.

* **Kert-utczán Markovics Mór parti-árak raktárában a esődtömegekből megvett áruk, melyek már eddig is 50%-al olcsóbbak, mint bárhol, üzlet átalakítás miatt becsáron alól bármely árban árusíttatnak ki, mely ritka kedvező alkalomra a nagyjérdemű közönség b. figyelmét felhívjuk.**

Feldheim Izrael szökése.

— Saját tudósítónktól. —

Lapunk volt a legelső a sajtóban, mely hirt adott a Feldheim Izrael szökéséről. A szenzációs hirt másnap ugyan egyik helybeli lap megczáfolni igyekezett, de az evidens valóság előtt kénytelenek most már ők is beismerni, hogy Feldheim ur csakugyan követte a kámför legkiválóbb tulajonságát s szépen elparolgot.

Ime itt van practice a magyar büntető törvénykönyv egy óriási hiánya. — Elitélik a legnagyobb gazembert, esetleg talán gyilkost is s az kényelmesen sétál a szabadban azt teszi a mit akar, vagy pedig úgy csinál mint Feldheim ur szépen megszökik a büntető igazságszolgáltatás karjai elől. *Senki le nem tartóztatja, mert az ítélet addig nem jogerős, míg a vádlott elöli azt ki nem hirdették. Addig pedig nem lehet tenni semmit.*

A közönséges csirke tolvajt azonnal fülön csipik, de a nagy tolvajokat, kiknek példája pedig sokkal nagyobb tömegre hat, futni engedik.

A rendőrség is hibás bizonyos fokban, habár semmi esetre sem oly nagyon, mint az ügyészség. Jóllehet törvény szerint — megengedjük — nincs joga az elítéltet azonnal le tartóztatni, de azt legalább is kétségbe vonjuk, hogy nincs joga azt szigoru őrizet alatt tartani.

Nemcsak a nagyváradai lapok, de az egész sajtó hozta a kuria ítéletét, sőt a kuriától is jött — mint hallják — direkt távirati értesítés az ügyészséghez, mégis mindössze annyit tettek, hogy peritelfon felkérték a rendőrséget hogy tartsa szemmel Edelmant és Feldheimot ki azonban ekkor már az Atlanti óceán hullámaina ringatózott markába nevetvén s fittyet hányván a magyar judikaturának.

Annak a szigoru őrizetnek nem kellett volna olyannak lenni, hogy az elmarasztaltak kifogásolhatták volna. Suaviter ac fortiter.

Mert mit tesz most Feldheim? Vagyonos ember létére, hisz egész sor háza van Nagyváradon, könnyen összetehetett annyit, amiből még Amerikában is holta napjáig tisztességesen

kijöhet, fogta magát s szépen itt hagyta ezt a vénheet Európát.

Micsoda hatást és vonzó erőt gyakorol ez a többi gazemberre, azt felesleges megemlíteni.

Tény az, hogy ez a szökés örök szégyenfolt lesz az igazságügyi annalesekben, mert arra nem sok reményünk van, hogy Feldheimot a magyar kormány Amerikától visszakövetelje, ha esetleg ott megcsipnék. Ezek a kiadatásnak költségei a jelen viszonyok és árak szerint körülbelül 6000 forint tesznek ki s nehezen hiszünk, hogy ennyit áldoznának Feldheimért akár a kincstárból, akár a »László« malom részvényesdi a sajátjukból.

Ujabb értesüléseink egyébként a következők:

Feldheim a kuria ítéletének tárgyalása előtti napon ment fel, vagyis mult szerdán a déli személyvonattal Budapestre s azóta nem is tért vissza Nagyváradra egy percre sem. Nem való tehát egyik helybeli lapnak erről szóló közleménye, mert Feldheim Budapestről ismeretlen helyre távozott s a fenti idő óta senki sem látta.

A rendőri felügyelettel ugyan jó későn megbízták K a s s a y Károly várad-velencei rendőrbiztost, ki szemmel is kísérte a Feldheim házáat már akkor, midőn az rég valamelyik biztos helyen éppen előkészítette további futását.

Legérdekesebb a dologban az, hogy mivel a kuria ítélete még ez ideig nem jött le hivatalosan a nagyvárad kir. törvényszékhez és minthogy a kir. ügyész egyéb külön intézkedés foganatosítására nem szökött fel a rendőrséget, — az eltűnt Feldheim Izrael holléte iránt a nagyvárad rendőrség még nem indította meg a nyomozást, de mint értesülünk, a budapesti rendőrség már táviratolt intézett az összes kikötőkbe a Feldheim személy leírásával együtt s letartóztatását kérte.

Bánffy ultimátuma Görögországhoz.

Mélyen tisztelt Görögország! Az utóbbi napokban olyasmi eszközöltetett általam, ami nem szokott akármikor t. i. gondolkodtatott általam. Hogy mér? Hát mer' a multkor szeg ütöttet a fejeztembe a krétai zsandárság eszméje által.

Gondolkodtatott, határozatott, és nem menetik általam. Nem, mert az hallódott tőlem, hogy arra »menelit« golyózással fizetnek, ez pedig nem szivesen vetetnék be a természetem által, mert én nem vagyok magyar ellenzéki választó polgár, aki lövethető, avagy »menelit«-elhető.

E határozat után saját kezűleg elmenetett általam Beksics szögámhoz, s mert bajom legfeljebb csak egy »Morzsányi« lévén, másokról diskuráltatott általunk, azokról, kiknek tengernyi baja Krétával le sem írható, önmagukról mélyen tisztelt Görögországhoz.

Említett Beksics által, hogy önök be akarnának tördösni Thessáliába. Nem tudatik ugyan általam minemü Wertheim kassza az a Thessália, de a betörés azért valószínűleg megsikerítették önök által, mert értetik hozzá. Én általam csak két görög ismertetik, de ezek által elnyeretett a bajnak verseny fő díja. A nevük krétájul P a p a k o s z t a meg Á f f e n d á k i s z. Ezek mindig betörtek és mindig sikerült. Ismertetik még egy harmadik is általam valami Plátó, ebbe én törtembe, holmi ezimuokért s majd bele törtetett a bicskám által. Az is hallatik általam, hogy kevés önöknél az ember Tehát.

Ultimatum:

Általam elküldetik Papakosza és Tsa. betörő vállalat két belmunkatársa, kiknek közreműködésével biztosítatik bár mi nemü betörés sikere — ha! ha önök által küldetik egy csomó citáció a nagy

szónokok ellen és a quota emelés mellett. Gilt? vagy nem?

Kéj hónap alatt válaszoltassék, különben általam megbukatik, önök által pedig a betörés nem sikerültetik.

Különbö maradok:

hoisz tojsz arhé miniszterojisz: *Desiderios.*

A másolat hitelül:

Kóbyojisz, Budapestojisz.
szekretoriojisz.

EGYESÜLETEK.

A »Szigligeti Társaság« választmánya ma 9-én kedden d. u. 5 óra kora »Gazdasági és Iparbank« igazgatósági szobájában ülést tart.

Meghívás. A »biharmegyei orvos-gyógy-szerészi- és természettudományi-egylet« folyó évi márczius hó 12-én délután fél 5 órakor (Uri-utca, Akadémia) ülést tart, melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghívom, Tárgy: Az orvosi kamarákról szóló törvényjavaslat. Kelt Nagyváradon, 1897 márczius hó 3-án. Dr. Berkovits, egyleti titkár.

A női gyorsírói kör közgyűlése. A nagyvárad gyorsíró kör vasárnap délután tartotta meg V-ik évi közgyűlését. A gyűlésen Tóth Ferencz titkár elnökölt s a gyűlés örvendetes tudomására hozta a tagok nagyszámban való szaporodását. Utánna M r a s z n e r Elza k. a. olvasta fel a pénztári jelentést, mely szerint a mult évben a pénztár vagyona, minden költség levonása után 50 frttal szaporodott. Tóth Ferencz titkár szép beszéd kíséretében nyújtotta át A d o r j á n Emilnek, a kör disztagjává történt megválasztásáról szóló oklevelet. Végül a tisztikart választották meg.

A kerületi betegsegélyző pénztár ülése. A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár vasárnap délelőtt ülést tartott, L á n g József elnökölte alatt. A gyűlés tudomására hozatott hogy f. hó 14-én esetleg 21-én közgyűlést tartanak, melyre a városház tanács termét kéri el. Ezután S a r k a d y Ignác titkár olvasta fel az évi jelentést, mely nyomtatásban is napvilágot fog látni. Ezután még néhány jelentéktelen ügyet intéztek el s megbeszélétek a közgyűlés tárgyait, melyek után a közgyűlés véget ért.

Igazságszolgáltatás.

A sértett önértet. Minden ember más-más módon szokott elégtételt venni a megsértett becsületért. Geszten például az a szokás, hogy ha valaki sértve érzi magát, lelévi vagy agyba-főbe veri a sértőt s ezért nevezték el e községet a legönérzetesebb falunak. Szilágyi János egy izben bepanaszolta Monus Ferencz az uraság gazdatisztjénél, hogy állítólag lopott valamit. Monusnak sem kellett egyéb. Vett egy ócska pisztolyt, aztán mikor esteledni kezdett kiállott az utcára és leste Szilágyit. Ez nem sokára mellette ment el s a következő perczben már egy lövés dördült el és segélykiáltás zavarta meg Geszt község esteli csendjét. A lövés szerencsére nem talált, hanem Monus a törvényszék elé került. Hlatky Endre lett megbizva a védelemmel, kit Vavrek Kálmán helyettesített. Beszédében bizonyította, hogy vádlottnak nem volt emberölési szándéka. A törvényszék vádlottat ez alapon a vád alól felmentette.

Takács Lajosnak Bagamérban egy kitöltetlen váltót irt alá Vas Lajos. Ugyanekkor egy irást adott ez utóbbinak, melyben elismeri, hogy a váltót neki beperesíteni nem szabad. Voltak ez után ujabb irás kiállítások és összetépek Nagy József és Lakatos János paraszt emberek állítása szerint s úgy összebonyolították az ügyet, hogy alig tudtak belőle kiigazodni. Mindezek mellé még Takács kitöltötte a váltó őrület és leszámítottatta. De a dolog nem úgy történt, ahogy ő akarta, mert a törvényszék elé került s tegnap meg is tartották a végtárgyalást. Vádlottat Böszörményi Géza

védte s kitűnő jogászi érvekkel tisztázta a helyzetet s bizonyította vádlott ártatlanságát. A törvényszék rövid tanácskozás után vádlottat két hónapi börtönre ítélte.

A helyzet Kréta körül.

A nagyhatalmak által a görög csapatok visszavonására kitűzött határidő hatodik, utolsó napja letelt, de a még mindig nem dőlt el se jobbra, se balra. Az Athénből érkezett táviratok nagyon elentmondók. Az egyik távirat szerint a görög minisztertanács visszautasítja a nagyhatalmak ultimátumát, míg más távirataink szerint a görög kormány jobban meggondolja a dolgot s módot nyújt a kérdés békés elintézésére.

Török részről kedvezőbb híreket kapunk. A porta elvben elfogadja Kréta autonómiáját, de némi kikötések mellett.

Az ujabban érkezett értesüléseink a következők:

Róma, márczius 8. (Saját tud. távirata.) A »Stefani-ügynökség« jelenti Konstantinápolyból mai kelettel: Ma közölték a követekkel a porta feleletét a Krétára vonatkozó együttes jegyzékére. A jegyzék, mely tegnapi keletü, kijelenti, hogy a porta meglegedéssel veszi tudomásul a birodalom integritásának biztosítását és a görög csapatok visszavonását Krétáról. Óhajja, hogy a béke fentartása biztosítottassék és **elfogadja elvben Kréta autonómiáját** azon fentartással, hogy a behozandó regime részleteire vonatkozólag a követekkel meg egyezzenek.

Róma, márczius 8. (Saját tud. távirata.) A Havas-ügynökség jelentése szerint itt azt hiszik, hogy Görögországnak a hatalmak jegyzékére adandó válasza nem lesz formálisan elutasító. Tekintélyes lapok hírei szerint Athénben is **remélik, hogy az események kölcsönös engedmények árán békés megoldást nyernek.**

Athén, márcz. 8. (Saj. tudósítónk táv.) A trónörökösnek a határra utazása még nincs végleg elhatározva. György király még Athénben időzik.

Párizs, márcz. 8. (Saj. tud. táv.) A Havas-ügynökség jelenti Kaneából, ma reggel 9 óra 35 perczről, hogy a tengernagyok hosszabb ideig tárgyaltak a görög tengernaggyal, Vassos ezredessel és a görög alkonzullal, mielőtt azt a határozatot hozták, hogy Szelinoban csapatokat szállítanak partra. Kérdéseikre kitérő választ kaptak. A tengernagyok azt a határozatot voltak kénytelenek hozni, hogy a foglyokat esetleg **erőszakkal is kiszabadítják.** Vassos ezredes Szelino melletti táborában **György királytól azt az utasítást kapta, hogy legyen készen az ellentálasra.**

Kanea, márcz. 8. (Saj. tud. táv.) Szelinoban nemzetközi csapatok szálltak partra és Kandanosz felé tovább mentek. Amsinuba egy angol torpedó-hajó érkezett Palakában és Phora-ban vegyes csapatok szálltak partra. A kaneai görög alkonzul kijelentette a tengernagyok előtt, hogy a görög kormány a Kandanoszba küldött csapatokért a felelősséget elhárítja magáról. Canevaró tengernagy Sachturisnak sürgős jelentést tesz. Azt hiszik, hogy a görög csapatoknak 6 nap alatt való visszahívási parancsnak megtagadásáról van szó.

A minisztertanács határozata.

Athén, márcz. 8. (Saját tud. táv.) A görög minisztertanács **visszautasító**

határozata ugyan még nincs közzétéve, de beszélnek, hogy a helyzetet felette komolylyá tette. Széles körökben különböző hírek keringnek, melyek hitelessége azonban nincs megerősítve.

Görögország alkuszik.

Athén, márczius 8. (Saját tud. táv.) Görög diplomacziái körökben beszélnek, hogy válasz-módot fognak nyújtani a további alkudozásokra, úgy hogy Görögországnak is hely jusson a hatalmak konczertjében. Beszélnek, hogy az európai hatalmak további magatartására nézve igyekeznek maguknak információt szerezni s ettől teszik függővé a következő határozataikat.

A nép akarata.

Athén, márcz. 8. (Saját tud. táv.) A görög nép tudni sem akar a visszavonulásról. György király állítólag ettől tette függővé elhatározását s most már azt a nagyfontosságú kijelentést tette az udvari emberek előtt:

— A nép kívánsága, az én akaratom.

A törökök mozgolódnak.

Konstantinápoly, márcz. 8. (Saját tud. táv.) A törökök, most már nagyban készülődnek. A kitűzött határidő elteltét várták csupán, mely számukra nem hozott semmi újabb fordulatot. Politikai körökben-e nagy készülődésnek óriási fontosságot tulajdonítanak. A szultán egész nap magába zárkozva gondolkodik. A főbb katonai parancsnokok tanácskozást tartottak.

REGENY-CSARNOK.

Rab-szerelem.

Francia regény.

18.

Aztán felemelve szép fejét Griotte felé fordult s mosolygó derült tekintetével bátorítani igyekezett a szomorú fiatal embert, ki egészen meg volt törve.

Norine oda ült a víz szélére egy sziklára, haja vállaira omlott melyet vékony kendővel fedett be s melynek szövete látni engedé annak dus hullámzását. A lehajló füzek a patak partján melyek átnyújták egymáshoz karjaikat a víz felett reá vetették árnyékukat, úgy hogy mintegy félhomályban volt, hamar fekete parázs szemei mint a gyémánt csillogtak elő.

Attól félek, mondá halk hangon, hogy ez a gonosz Champenóis már is töri a fejét valamin s lest akar hányni ellenünk. . . . Igen, jó hogy eszembe jutott, nemde azt mondta Jean, hogy itt valahol a patak közelében rejtette el fogházi kabátját.

Hol van az a kabát?

Itt van nem messze egy nagy kő alatt ott a hol a patak befordul Cheignes felé, a nagy fűzfától balra.

Nos, hát akkor hallgasson rám. Egy cseppet sem volt okos dolog azt elrejtetni, azt vagy el kell ásní vagy másképp megsemmisíteni, menjen oda azonnal s rejtse el jobb helyre, dobja le valahová a víz alá vagy pedig sokkal biztosabb lesz, ha elégeti. Igen igen az a legjobb módszer.

El kell égetni, így legalább örökre leteszi a gondját róla. Mert a hamuból még a Champenóis ravasz szeme sem fogja kisütöni soha az igazságot.

Mit? hát azt hiszi, felelé Jean, hogy Champenóis kifogja kémleni a mostani rejtekhelyet. Jól el van az rejtve arról kezdeskedem

Olyan rossz lelkű emberről minő Champenóis mindent fel teszek. Itt nem lehet soha eléggé óvatos az ember.

Eh! mondá akaratlanul Griotte, ha a sors

azt akarja, hogy megtaláljanak, akkor megtalálnak, ha a rokalyukba buvom is. Soha életbenem nem volt szerencsém tevő hozzá egy török fatalista hideg vérével, kivéve azon egy esetet, midőn magával találkoztam s ide jöttem. . . . sőt talán még akkor sem. . . .

Annál nagyobb oka van, hogy itt maradjon, felelé Norine összeráncolt szemöldökkel s hevesen felugorva. Maga mindig csak egyedül magára gondol, folytatá kissé elkomorodva s rossz kedvvel, melyből a szemrehányás hangjait lehetett kivenni.

Azzal fogta magát s kiült a verőfényben fűdő napsugaras pázsitra a kakukfüvek közé, melynek átható illata szétterjengett a levegőben s kedvetlenül könyökre támaszkodva, ujjait szétbomlott hajfürtjei között jártatá s mélyen elgondolkodott.

Griotte egy lépéssel mellette lermett.

«Megharagítottam Norine? kérdé halkan az elcsendesült leánytól, ki bosszusan fordítá félre fejét.

Igen, megharagított, ha tudni akarja; folyton csak makacsodik, nem hallgat senkire és egy cseppet sem törődik azzal, hogy gyötördik-e más, tevő hozzá akaratlanul is elárulva szerelmét. Majd hirtelen észrevéve magát, kis kezeivel eltakarta elpirult arcát.

Griotte megfogta kezét s elvonta arcáról. Bocsnát egyetlen kis Norineom mondá könyörgő hangon szinte hebegve, nem volt nekem eszem-ágában sem, hogy önnek bosszúságot vagy bajt okozzak. Hogy legtöbbször csak magamra gondolok, ez csak egy rossz szokás, mely onnan van, hogy ön előtt soha sem gondolt senki velem. Régóta rám ragadt már ez az önzés. De mit tehetek róla. Folyton csak üldözött engem mindenki.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A királyné állapota.

Mentőne, márcz. 8. (Saj. tud. táv.) A királyné már annyira jobban van, hogy ma a királylyal sétát tett.

Az osztálysorsjáték szenzációja.

Budapest, márcz. 8. (Saj. tudósítónk táv.)

A képviselőházban napok óta suttogtak az országban elterjedt arról a hírről, hogy az osztálysorsjáték Neuman Ármín képviselő nagy proviziót kapott közbenjárásért.

A »Magyar Estilap« publikálja a gyanút, melyet Neuman és az érdekelt takarékpénztár, bár rágalomnak nyilvánít, mégis óriási feltűnést keltett s ma szélében hosszában e legjobb szenzációról tárgyaltak.

KÖZGAZDASÁG.

A hernyóirtásról. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala. 3697—1897. sz. a. a következő hivatalos hirdetményt adta ki: A városi kapitányi hivatal által figyelmeztetik mindenki a hernyózási szabályrendeletre s a földművelésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltósága által 6412—III. 7. sz. a. kibocsátott rendeletére, mely szerint minden birtokos, bérlő vagy gondnok tartozik minden évben márczius 30-ig a kertjében, udvarán, szőlőjében, szóval a város határában birtokában levő minden fáról, cserjéről és sövényről az ősszel visszamaradt hernyófészkeket és tojásgyűrűket leszedni s azokat tüzettségére alkalmat nem szolgáltató módon elégettetni. Az irtásnál főfigyelem fordítandó a legtöbb kárt okozó, úgynevezett »fehér galgonya pillangó« és a sárga »fampille« hernyóra, illetve azok fészkeire, továbbá a gyapjas pille petéire és a gyűrűs pillére. A mulasztók 2—40 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, nem fizethetés esetén, aránylagos elzárással büntetnek. Kelt Nagyváradon, 1897. évi márczius hó 4-én. Ifj. Rimler Károly, rendőr-főkapitány.

A tavasz küszöbén. Vannak bizonyos cikkek a melyek iránt a kereslet bizonyos időszakban élénkebb, mint máskor. Így vagyunk a

— pénzzel is. A tavasz közeledtével — hasznos befektetésre — gazdaságuk terjesztésére, vagy súlyos feltételű adosságok convertálására — minden földbirtokos igyekszik ügyeit rendezni, nehogy ősszel — ha termése még oly bő is volt — gabonáját potom áron eladni kénytelen legyen, hanem hogy nyugodtan várhassa be, amíg annak ára elfogadhatóvá lesz. A jelenlegi — bár emelkedő, de mégis — alacsony gabonárral szemben azonban óvatosnak kell lennie a földbirtokosnak, nehogy egy meggondolatlan lépéssel anyagi károsodást szenvedjen, ha romlását nem is okozza. A földbirtokosnak nincs szüksége manapság szomszédos takarékpénztárak uszora kamatu kölcsöneihez fordulni, mert a 6—7 %-os jövedelemből az adókon kívül 8—10 % kamatot nem lehet fizetni. De a törlesztéses kölcsönök engedélyezésével foglalkozó pénzügyintézeteket is meg kell válogatni, mert — tudvalevő, hogy — hazai- és különösen fővárosi bankjaink — leginkább — az adóalapon engedélyeznek kölcsönöket, bár az intézők maguk is belátják, hogy az ily módon engedélyezett kölcsön a birtok tényleges értékével arányban nincsen. Miután pedig a törlesztéses kölcsön csupán akkor felelhet meg célunknak ha az minden jogos igényeket kielégített és ez által feleslegessé teszi a má-od — sőt harmadhelyen bekebelezendő váltó hitelt, ajánljuk az ily kölcsönnyitványlók figyelmébe az »Ingatlan- és Jelzálog — Forgalmi — Intézet«-et (Budapest, VI., Váci-körút 39) a mely intézet, közel egy évtized óta álván fenn, teljes bizalmat érdemel s a melynek sikerült oly összeköttetéseket létesíteni, hogy a törlesztéses kölcsönöket — a hivatalos adatokat mellőzve — az épületek érdekét is tekintetbe véve, a tényleges birtokérték alapján oly magas összegekben engedélyeztetni, mint a milyen magas összegű kölcsönöket ez itteni pénzügyintézetek — bár a kölcsönt kérő földbirtokos nagyon gyakran részvényese a takaréknak — sem szavazark meg.

Terménytőzsde.

Budapest, márcz. 8.

B u z a	őszre, bácskai	5.74
»	őszre, északi	7.66
»	október-novemberre, bácskai	7.39
»	okt.-nov.-re északi	7.36T
R o z s	őszre bácskai	10.94
»	őszre, északi	6.47
T e n g e r i,	okt.-nov.-re, bácskai	3.57
»	okt.-nov.-re, északi	3.80
R e p c z e	október-novemberre, bácskai	3.82
»	okt.-nov.-re, északi	11.00

A szerkesztő a közönséghez.

Ma négy hónapja olyan szándékkal vettem át e lapok szerkesztését, hogy csak néhány hétig, legfeljebb másfél hónapig viszem azt és azután avatottabb kezekre bízom. A lap tulajdonos részvénytársaság igazgatóságának egyhangú bizalma és a közönség sorából elég sürűen felhangzó óhajtások azonban arra az elhatározásra bírtak, hogy állandóan megtartsam a felelős szerkesztő nehéz tisztét.

Programmot azt hiszem, nem kíván ezuttal tőlem a közönség. Részletes program helyett azt ígérem, hogy az eddigi szellemben és irányban fogom vezetni továbbra is e lapot. És hogy ezt sikerrel tehessem; kérem munkatársaim nagyrabecsült közreműködését és az olvasó közönség szives jóindulatát.

Szerkesztői posta.

Dr. Patássy. Köszönjük a szép és alkalomszerű cikket. Minél gyakrabban kérünk belőle. Nagyon örülünk, hogy a »Carneval« megnyerte tetszését. Az »Eleven Ujság« megy.

P. O. Gyoma. »Korán« című szép kis tárczája okvetlenül jönni fog még e héten. A másikkra vonatkozólag a napokban levelet írok.

K—ly. A tartalmas cikket megkaptam, köszönöm. A napi politika fontos eseményei késlettek, de okvetlenül hozni fogjuk nemsokára.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

PREIS MIHÁLY és FIA

kárpitos és diszitók

BUTOR RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Fő-utca és Apáca-utca sarkán.

(Hillinger-ház.)

71-1-10

Legolcsóbb árak!

Nagy választéki

A Biharmegyei takarékpénztár

házában

Kossuth Lajos-utca 19-20.

2 udvari lakás

mellékhelyiségekkel együtt

folyó évi május hó 1-étől

kiadó.

70 1-2

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy mint *Debreczeni kárpitos, diszitó és butor gyáros bejegyzett cég*

Nagyváradon, Fő-utca Bazár-szoros 374. sz. alatt (Mayr-ház) földszintjén és emeletjén egy a mai kor minden igényeit teljesen kielégítő

FIOK-ÜZLETET

nyitottam. Azon jó hírnév és általános keresettség, melynek üzletem 12 évi fennállása óta örvend, továbbá azon szerencsés körülmény, hogy ő Felsője az 1896 évi budapesti millenniumi kiállításon kiállított fülkémét meglátogatta s ez alkalommal magas tetszését és dicséretét kinyilvánítani kegyeskedett, bátorítottak fel engem arra, hogy Nagyváradon fiók üzletet nyissak. — Üzletem a kor igényeinek teljesen megfelelőleg van berendezve a legsolidabb alapra van fektetve és a nyert kitüntetések folytán a legelőkelőbb czégekkel való összeköttetésem folytán a legszerényebb, mint a legdiszesebb szoba berendezéseket és diszítéseket kifogástalan teljes megalégedésre és a legjutányosabb áron fogom eszközölni.

Amidőn üzletemre becses figyelmét kikérem, igérem részemről, miszerint főtrekvésem oda fog irányulni, hogy pontos és minden tekintetben kielégítő eljárásom által bizalmat és becses pártfogását kiérdemeljem.

Remélem, miszerint azon körülmény, hogy fiókom üzletvezetője *Reinhart Géza* ur, ki három éven át Párisban, két éven át Berlinben és a monarchia fővárosaiban is e téren a legmagasabb fokú szakképzettséget sajátította el, lenti főtrekvésemet meg fogja könnyíteni.

72-1-10

KILLER EDE,

kárpitos és butorgyáros Debreczenből.

Uj üzlet! a „GOMBKIRÁLY“-hoz! Uj üzlet!

Czillér Imre és Társa

rövidáru-üzlete Bazár-szoros és Bémer-tér sarkán (Mayr-ház.)

Előzékeny és pontos kiszolgálás!

Van szerencsénk becses tudomására hozni, hogy **Nagyváradon** Olaszi Bazárszoros és Bémer-tér (Mayr-házban)

rövidáru és divatkereskedést

nyitottunk.

A fővárosban éveken át szerzett tapasztalataink jó hírnevünk és a rendelkezésünkre álló alap feljogosítanak azon reményre, hogy tisztelt vevőink kívánságait pontosan s a legmértányosabban teljesíthessük.

Mi teljes igyekezettel azon leszünk, hogy megalégedésüket minden tekintetben kiérdemeljük.

Egyedüli főraktár **Ludwig József** römerstadti vászon-áru gyárából.

Dus választék mindennemű kézimunkákban.

Kiváló tisztelettel

CZILLÉR IMRE és TÁRSA.

Kötött harisnya és lábtyű a híres 6 szálu „Hausfrauen-Garn“-ból.